

Headline	Circular 202: the impact is not small		
Headline(VN)	Thông tư 202: ảnh hưởng không nhỏ		
MediaTitle	Thời Báo Kinh Tế Sài Gòn		
Date	17 Sep 2015	Color	Full Color
Section	Stock Market	Circulation	76,000
Page No	58	Readership	329,000
Language	Vietnamese	ArticleSize	398 cm ²
Journalist	Pham Thi Xuan Mai	AdValue	VND 19,457,778
Frequency	Weekly	PR Value	VND 58,373,333

Thông tư 202: ảnh hưởng không nhỏ

PHẠM THỊ XUÂN MAI (*)

Ngày 22-12-2014, Bộ Tài chính (BTC) đã ban hành Thông tư 202/2014/TT-BTC (Thông tư 202) hướng dẫn phương pháp lập và trình bày báo cáo tài chính hợp nhất áp dụng cho tất cả doanh nghiệp hoạt động dưới hình thức công ty mẹ - công ty con thuộc mọi lĩnh vực, mọi thành phần kinh tế. Thông tư này có hiệu lực từ ngày 5-2-2015 và áp dụng cho năm tài chính bắt đầu hoặc sau ngày 1-1-2015.

Thông tư 202 đã tháo gỡ được rất nhiều những vướng mắc về lập báo cáo tài chính hợp nhất do chưa có các quy định trước đây (như loại trừ ảnh hưởng của giao dịch góp vốn bằng tài sản phi tiền tệ vào công ty con, hợp nhất báo cáo tài chính của tập đoàn đa cấp và sở hữu chéo, tái cấu trúc tập đoàn và thoái đầu tư, hợp nhất kinh doanh dưới sự kiểm soát chung...), phù hợp hơn với thực tiễn và các thông lệ quốc tế. Tác động của Thông tư 202 đối với các doanh nghiệp phải lập báo cáo tài chính hợp nhất là không hề nhỏ, đặc biệt có thể có ảnh hưởng lớn đến doanh thu và lợi nhuận hợp nhất của các doanh nghiệp trong một số trường hợp dưới đây.

PHÂN BỐ LỢI THỂ THƯƠNG MẠI

Lợi thể thương mại phát sinh tại ngày mua được phân bổ dần đều vào kết quả hoạt động kinh doanh hợp nhất trong thời gian không quá 10 năm. Điểm mới là Thông tư 202 yêu cầu công ty mẹ phải đánh giá tổn thất lợi thể thương mại tại công ty con định kỳ. Nếu có bằng chứng cho thấy giá trị lợi thể thương mại bị tổn thất lớn hơn số phân bổ hàng năm thì phân bổ theo số lợi thể thương mại bị tổn thất ngay trong kỳ phát sinh.

Một số bằng chứng về việc lợi thể thương mại bị tổn thất như giá trị thị trường của công ty con bị giảm, công ty con lâm vào tình trạng mất khả

năng thanh toán, có nguy cơ giải thể, phá sản, các chỉ tiêu tài chính của công ty con bị suy giảm nghiêm trọng. Tuy nhiên, Thông tư 202 không đưa ra hướng dẫn về cách xác định số tổn thất lợi thể thương mại, dẫn đến nhiều doanh nghiệp gặp khó khăn trong việc tuân thủ theo quy định.

GIAO DỊCH GÓP VỐN BẰNG TÀI SẢN PHI TIỀN TỆ VÀO CÔNG TY CON

Thông tư 202 quy định khi góp vốn bằng tài sản phi tiền tệ vào công ty con, trường hợp có chênh lệch giữa giá đánh giá lại với giá trị còn lại của tài sản mang đi góp vốn thì sẽ phát sinh lãi hoặc lỗ trên báo cáo tài chính riêng của công ty mẹ. Tuy nhiên, khoản lãi, lỗ này được coi là chưa thực hiện nên phải bị loại trừ hoàn toàn khi lập báo cáo tài chính hợp nhất.

Trước đây, có không ít trường hợp công ty mẹ ghi nhận khoản lãi phát sinh từ việc đánh giá lại tài sản góp vốn vào công ty con nhưng không thực hiện loại trừ trên báo cáo tài chính hợp nhất do không có quy định kế toán cho việc loại trừ này. Khoản lãi chưa thực hiện này có thể rất trọng yếu đối với nhiều doanh nghiệp. Việc áp dụng Thông tư 202 dẫn đến việc doanh nghiệp phải loại trừ khoản lãi này trong năm tài chính 2015, làm suy giảm đáng kể lợi nhuận trước thuế hợp nhất và giá trị tài sản hợp nhất của doanh nghiệp. Tuy nhiên, quy định mới này là hoàn toàn phù hợp hướng dẫn trong Chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế (IFRS) và phù hợp với nguyên tắc kế toán là tôn trọng bản chất hơn hình thức.

KẾ TOÁN CÁC KHOẢN ĐẦU TƯ VÀO CÔNG TY LIÊN DOANH, LIÊN KẾT THEO PHƯƠNG PHÁP VỐN CHỦ SỞ HỮU

Khi xác định sự ảnh hưởng đáng kể của nhà đầu tư đối với công ty liên kết, doanh nghiệp phải xem xét thêm yếu tố quyền biểu quyết tiềm năng phát

sinh từ các quyền chọn mua hoặc các công cụ nợ và công cụ vốn có thể chuyển đổi thành cổ phiếu phổ thông tại thời điểm hiện tại. Với việc áp dụng căn cứ xác định nhà đầu tư có ảnh hưởng đáng kể này, cấu trúc tập đoàn có thể thay đổi do có thêm công ty liên doanh, liên kết mới xác định.

Phù hợp với hướng dẫn của IFRS, Bộ Tài chính lần đầu tiên quy định và đưa ra hướng dẫn cụ thể về việc loại trừ ảnh hưởng của giao dịch nội bộ giữa tập đoàn với các công ty liên doanh, liên kết, cụ thể là lãi hoặc lỗ phát sinh từ các giao dịch giữa tập đoàn với các công ty liên doanh, liên kết chỉ được ghi nhận trong báo cáo tài chính hợp nhất tương ứng với phần sở hữu của bên khác. Quy định này có ảnh hưởng đến kết quả hoạt động kinh doanh hợp nhất của các tập đoàn có giao dịch mua bán hoặc góp vốn bằng tài sản với công ty liên doanh, liên kết.

Trước đây, Bộ Tài chính chỉ hướng dẫn việc loại trừ các khoản lãi/lỗ phát sinh từ giao dịch mua bán giữa công ty mẹ và công ty con mà không có quy định nào về việc loại trừ ảnh hưởng của các khoản lãi/lỗ phát sinh từ giao dịch nội bộ giữa tập đoàn và công ty liên doanh, liên kết. Một số doanh nghiệp đã tận dụng lỗ hổng trong quy định về hợp nhất báo cáo này để thực hiện các giao dịch mua bán với công ty con thông qua công ty liên kết để tránh loại trừ lãi lỗ chưa thực hiện phát sinh từ việc mua bán với công ty con. Quy định mới trong Thông tư 202 đã giải quyết được lỗ hổng này và góp phần đảm bảo các báo cáo tài chính hợp nhất thể hiện chân thực tình hình tài chính của tập đoàn.

Tuy nhiên, lợi ích từ việc áp dụng Thông tư 202 sẽ không được phát huy hoàn toàn nếu thiếu các hướng dẫn chi tiết một số chuẩn mực kế toán mới từ Bộ Tài chính trong thời gian tới.

(*) Giám đốc dịch vụ kiểm toán và bảo đảm - PwC Việt Nam